Publicatieblad
van de Europese Unie

NL
C-serie

C/2024/1566

5.3.2024

Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité inzake het industriebeleid als instrument om de afhankelijkheid te verminderen en een EU-markt voor groene producten in de hulpbronnen- en energie-intensieve industrieën (REII's) te stimuleren

(initiatiefadvies)

(C/2024/1566)

Rapporteur: **Matteo Carlo BORSANI**

Corapporteur: **Dirk JARRÉ**

Besluit van de voltallige vergadering	25.1.2023
Rechtsgrond	Artikel 52, lid 2, van het reglement van orde
	Initiatiefadvies
Bevoegde afdeling	Adviescommissie Industriële Reconversie
Goedkeuring door de afdeling	9.11.2023
Goedkeuring door de voltallige vergadering	13.12.2023
Zitting nr.	583
Stemuitslag	
(voor/tegen/onthoudingen)	165/0/2

1. **Conclusies en aanbevelingen**

1.1. De EU staat momenteel voor de opgave om de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en op een groene economie over te stappen. De industriële sector van de EU speelt een cruciale rol in deze transitie, maar heeft op dit moment ook te kampen met hoge energieprijzen. De Commissie heeft een industriebeleid voor de Green Deal ontwikkeld, gericht op vereenvoudiging van de regelgeving, toegang tot financiering, verbetering van vaardigheden en veerkrachtige toeleveringsketens.

1.2. Het koolstofvrij maken van de samenleving en de Europese economie kan een opwaartse spiraal creëren voor hulpbronnen- en energie-intensieve industrieën (REII's) en voor het milieu. Daardoor zal de vraag naar koolstofvrije producten van REII's toenemen. Idealiter zal dit het verloop van de groene transformatie vergemakkelijken, als REII's, andere sectoren en huishoudens overschakelen op groene energie zodra deze in voldoende hoeveelheden en tegen redelijke en voorspelbare prijzen beschikbaar is. Daarom moet er zo spoedig mogelijk een nieuw regelgevingskader voor energieprijzen tot stand komen dat uitgaat van de lage prijzen van hernieuwbare energie in plaats van de gasprijzen als uitgangspunt te nemen.

1.3. Het Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC) benadrukt dat REII's op alle niveaus naar behoren moeten worden betrokken bij deze beleidsvorming en bij de uitvoering van de ambities van de EU op het gebied van klimaatneutraliteit. Wij bevelen aan om te werken aan sectorspecifiek beleid dat rekening houdt met de specifieke belemmeringen en behoeften van de verschillende REII-sectoren. Dit is ook mogelijk door de coördinatie en samenhang tussen het industrie-, het handels- en het klimaatbeleid op het niveau van de Europese Commissie te verbeteren.

1.4. Dubbele regelgeving en overregulering moeten worden vermeden en nieuwe of herziene EU-wetgeving moet aan strenge concurrentietoetsen worden onderworpen om ruimte voor regelgeving te creëren en investeringen in de vergroening van de binnenlandse industriële capaciteit aan te trekken en te behouden.

1.5. Europa heeft wel snel ambitieuze doelstellingen voor de Europese Green Deal vastgesteld, maar het is traag geweest met de aanpassing van de randvoorwaarden die een snelle transformatie mogelijk moeten maken. Gezien de huidige opzet geldt dit ook voor het industriebeleid voor de Green Deal en de verordening voor een nettonulindustrie (NZIA) ([1]), hoewel sommige kwesties, zoals een snellere vergunningverlening, zijn verbeterd.

([1]) COM(2023) 161 final.

1.6. In dit verband benadrukt het EESC dat het waarborgen van financiering en investeringssteun voor de groene transitie ook van cruciaal belang is. Ook beleidsinstrumenten voor marktcreatie en consumentenbeleid kunnen de overgang naar groene producten en technologieën stimuleren.

1.7. Het EESC benadrukt dat voor een doeltreffend industriebeleid maatregelen zijn geboden, aan zowel de vraag- als de aanbodzijde. Maatregelen aan de vraagzijde kunnen het bevorderen van Europese inhoud in producten, het uitvoeren van duurzame overheidsopdrachten en het creëren van een markt voor groene producten omvatten. Maatregelen aan de aanbodzijde kunnen gaan over het creëren van een regelgevingskader ter ondersteuning van productiemodellen op basis van schone technologie, het faciliteren van de productie en het verbruik van koolstofvrije energie en het ondersteunen van de ontwikkeling van waterstofinfrastructuur. De invoering van langetermijnmechanismen om de productie, toegankelijkheid en consumptie van koolstofvrije elektriciteit en energie tegen wereldwijd concurrerende prijzen te vergemakkelijken, is ook belangrijk voor het mondiale concurrentievermogen van de EU-industrieën, met name de hulpbronnen- en energie-intensieve industrieën.

1.8. De ambitieuze klimaatdoelstellingen van de EU zijn niet haalbaar zonder een wereldwijd gelijk speelveld op basis van een goed opgezet handelsbeleid en krachtige handelsbeschermingsinstrumenten (TDI). In feite moet de EU actie ondernemen tegen oneerlijke concurrentie uit derde landen door de handelsbetrekkingen met grondstoffenrijke partners die aan eerlijke handel hechten, te versterken. Het markttoezicht moet worden versterkt om te garanderen dat ingevoerde goederen aan de eisen voldoen en om ervoor te zorgen dat de productie ervan strookt met de EU-normen en -regelgeving, onder meer wat betreft het recyclinggehalte van deze goederen.

1.9. De EU moet ernaar streven haar klimaatdoelstellingen te bereiken en tegelijkertijd economische groei en het scheppen van banen te bevorderen. In alle lidstaten moeten maatregelen worden getroffen voor bij- en omscholing van werknemers. Initiatieven, investeringen en beleidsmaatregelen in dit kader moeten ook gerichte maatregelen omvatten voor gemeenschappen met een laag inkomen, laaggeschoolde werknemers en groepen die door de groene transitie kwetsbaar zijn geworden.

1.10. Het EESC beveelt aan om op nationaal niveau de nodige institutionele en bureaucratische capaciteit op te bouwen om het industriebeleid voor de Green Deal en de wet inzake de netto-nulemissie uit te voeren en om groene markten tot stand te brengen.

1.11. Tegelijkertijd dringt het EESC er bij de Commissie en de lidstaten op aan om een strategisch industriebeleid op te zetten om het sectorale industriebeleid en de nodige veranderingen in het governancesysteem van de EU te versterken, en om met het maatschappelijk middenveld over deze kwesties open debatten en constructieve discussies te voeren. Deze debatten moeten relevant en flexibel zijn en in de nabije toekomst resultaten opleveren.

1.12. Elke poging tot een strategisch en sectoraal industriebeleid zonder strategische informatie over wetenschappelijke, technologische en sectorale ontwikkelingen is gedoemd te mislukken. Het EESC moedigt de Europese Commissie aan om nieuwe manieren en middelen te onderzoeken om de belangrijkste gegevens voor de ontwikkeling van een strategisch industriebeleid te verzamelen en te analyseren. De Commissie zou ook de beleidsmaatregelen in verband met het koolstofvrij maken van energie-intensieve industrieën periodiek moeten evalueren om het effect op het concurrentievermogen en de economische veerkracht van de EU te meten. Deze evaluaties moeten op EU-niveau plaatsvinden en de sociale partners moeten hierbij worden betrokken.

2. **Inleiding en achtergrondinformatie**

2.1. In 2019 stootte de industriële sector in de EU ongeveer 3,1 gigaton (Gt) CO_2 uit: minder dan 9 % van de wereldwijde CO_2-uitstoot voor dat jaar. Anderzijds was het verbruik in de EU goed voor 3,4 Gt CO_2-emissies, wat neerkomt op 10 % van de wereldwijde CO_2-emissies. Het grootste deel van de laatstgenoemde CO_2-emissies, afkomstig van de productie van goederen die worden geïmporteerd voor consumptie in de EU, wordt momenteel uitgestoten in landen buiten de EU, met name in China (27 %), Rusland (12 %) en de Verenigde Staten (8 %) (gegevens over 2019 ([2])).

2.2. Het energie-intensieve industriële ecosysteem omvat een breed scala aan sectoren, zoals de sectoren chemie, staal, papier, kunststof, mijnbouw, winning van delfstoffen, raffinaderijen, cement, hout, rubber, non-ferrometalen, glas, keramiek en synthetische en kunstmatige vezels. Deze sectoren worden gekenmerkt door hoge energie- en koolstofintensiteit en het feit dat zij het uitgangspunt vormen van veel waardeketens die grondstoffen, verwerkte materialen en tussenmaterialen leveren. Het ecosysteem van de EII (energie-intensieve industrie) biedt werk aan 7,8 miljoen mensen in Europa en levert een toegevoegde waarde op van 549 miljard EUR (4,55 % van het totaal in de EU) In 2019 was het verantwoordelijk voor 22 % van de totale broeikasgasemissies in de EU.

([2]) https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20220524-1.

2.3. Terwijl het industriebeleid de maatregelen uitbreidt om de impact van economische activiteiten op de biosfeer te verminderen, leidt de energiecrisis ertoe dat EU-landen een beroep doen op andere landen die lagere energiekosten en een grotere koolstofvoetafdruk hebben. Dit zet de deur verder open voor concurrenten uit regio's met lagere energiekosten, wat resulteert in een vloedgolf van goedkope import (vaak met een veel grotere koolstofvoetafdruk) en een krimpend aandeel op de wereldmarkt. Dit kan nadelig uitpakken voor de Green Deal van de EU en toont aan dat er dringend behoefte is aan een sterk industriebeleid van de EU dat economische veerkracht en open strategische autonomie kan waarborgen.

2.4. Gezien het bovenstaande kan het huidige tijdperk worden gezien als een wederopleving van het industriebeleid in Europa. Het onlangs door de Europese Commissie gepubliceerde industriebeleid voor de Green Deal van de EU is gericht op:

— een voorspelbaar en vereenvoudigd regelgevingskader;

— snellere toegang tot financiering;

— het verbeteren van vaardigheden;

— open handel voor veerkrachtige toeleveringsketens.

2.5. Bovendien wil de verordening voor een nettonulindustrie aanzetten tot grootschalige investeringen in waardeketens voor nettonulindustrie, met inbegrip van EII's.

2.6. De afgelopen jaren heeft de EU haar ambitieuze klimaatdoelstellingen aangescherpt om de impact van economische activiteiten op de biosfeer te verminderen, wat de komende jaren tot een aanzienlijke toename van nieuwe regelgeving zal leiden.

2.7. Doeltreffende maatregelen voor de bij- en omscholing van werknemers moeten uniform op EU-niveau worden uitgevoerd, evenals het bijstandsbeleid (met inbegrip van financiële steun of diensten voor getroffen werknemers in REII's). Verder zijn er gerichte arbeidsinitiatieven nodig voor de regio's die het zwaarst door de industriële transformatie worden getroffen. Daarbij gaat het om gemeenschappen met een laag inkomen, laaggeschoolde werknemers en groepen die kwetsbaar zijn geworden door de groene transitie.

3. **De transitie in REII's beheren en groene markten in de EU creëren**

Het koolstofvrij maken van de REII's: een win-winsituatie in de beleidsvorming

3.1. De inspanningen om energie-intensieve industrieën koolstofvrij te maken, zullen een doorslaggevende invloed hebben op het algehele transformatieproces, met name op grote uitstoters van broeikasgassen en verbruikers van grondstoffen. Bijgevolg zal een aanzienlijke vermindering van de CO_2-emissies afkomstig van REII's van invloed zijn op de algehele efficiëntie van de transformatie, gemeten aan de hand van het energierendement op investeringen (EROI) ([3]) en het verwachte effect op het klimaat van het gebruik van hernieuwbare energie in het proces.

3.2. Oplossingen voor decarbonisatie moeten gericht zijn op de specifieke behoeften en belemmeringen die elke sector in zijn eigen proces tegenkomt. Daarom is sectorspecifiek beleid wellicht de beste optie.

3.3. Daarnaast moet de Commissie zorgen voor coördinatie en samenhang tussen het industrie-, het handels- en het klimaatbeleid.

3.4. De wet- en regelgevingsprocessen vormen echter een complex bureaucratisch kader, waardoor groene investeringen in bepaalde gevallen minder aantrekkelijk worden voor de industrie. Om ruimte voor de regelgeving te creëren en groene investeringen aan te trekken en te behouden, moet nieuwe of herziene EU-wetgeving worden onderworpen aan strenge concurrentievermogenstoetsen.

3.5. In dit verband moet de Commissie het beleid voor het koolstofvrij maken van energie-intensieve industrieën periodiek evalueren, waarbij de impact op het concurrentievermogen en de economische veerkracht wordt gemeten.

3.6. De totstandbrenging van stabiele en voorspelbare markten en bedrijfsklimaten is ook van essentieel belang voor REII's, die dan hun decarbonisatieproces kunnen beginnen en kunnen bijdragen tot de algehele transformatie.

([3]) EROI (energierendement op investering) is een maatstaf voor de netto-energie die een energiebron produceert ten opzichte van de hoeveelheid energie die is geïnvesteerd in de winning, het transport en de omzetting in een bruikbare vorm, bijvoorbeeld de hoeveelheid energie die is gebruikt om een zonnepaneel te produceren ten opzichte van de energie die dit paneel gedurende zijn levensduur produceert.

3.7. De strategische aanpak van China en het overweldigende succes van de Amerikaanse Inflation Reduction Act vereisen een strategische en overtuigende reactie van Europa. Sinds de uitwerking van de Europese Green Deal in 2019 wordt Europa gezien als leider van de groene agenda. Hoewel de EU als leider van de groene transitie wil worden beschouwd, zijn haar investeringen op dit gebied veel kleiner dan die van China en minder flexibel dan die van de VS. De Amerikaanse IRA-productiesubsidies en belastingvoordelen brengen bedrijven uit de EU ertoe om hun investeringen in groene technologie naar de VS te verplaatsen, ten koste van Europa. Europa moet het governancesysteem hervormen om met de VS en China te kunnen wedijveren.

3.8. Bovendien moet de coördinatie tussen de verschillende beleidsterreinen dagelijks worden geëvalueerd, en niet in één, langdurig proces.

3.9. Elke poging tot een strategisch industriebeleid vergt strategische informatie over wetenschappelijke, technologische en sectorale ontwikkelingen. Nieuwe manieren en middelen moeten worden verkend om de belangrijkste gegevens voor de ontwikkeling van een strategisch industriebeleid in de toekomst te verzamelen en te analyseren.

Versterking van het concurrentievermogen van de EU om afhankelijkheden te voorkomen

3.10. De komende jaren zal de EU enorme hoeveelheden kritieke en strategische grondstoffen nodig hebben om aan de vereisten van de groene en de digitale transitie te voldoen en tegelijkertijd de open strategische autonomie van Europa te behouden. REII's zijn belangrijke leveranciers van materialen en producten ter ondersteuning van de groene transitie in andere sectoren van de economie, maar zij zijn tegelijkertijd consumenten van hernieuwbare energie en groene producten die door de laatstgenoemde zullen worden geproduceerd. Alles staat of valt dus met een stabiel aanbod. Bovendien moet bijzondere aandacht worden besteed aan downstreamproducten die van strategisch belang zijn voor het koolstofvrij maken van de economie van de EU.

3.11. In diverse studies hebben de EU en het JRC reeds producten en technologieën in kaart gebracht die van doorslaggevend belang zijn voor het decarbonisatieproces. Hiermee moet rekening worden gehouden bij het ontwerpen van toekomstig EU-beleid ([4]). De EU-industrie concurreert met verstoorde invoer uit derde landen, die in sommige gevallen profiteert van door de overheid gereguleerde energieprijzen en aanzienlijke subsidies. De energiecrisis in Europa vormt daarom een levensgrote bedreiging voor de industriële basis van Europa.

3.12. Het klimaat- en het industriebeleid van de EU moeten op elkaar worden afgestemd om de inzet van de EU-industrie om de CO_2-uitstoot op Europees en mondiaal niveau terug te dringen, kracht bij te zetten. Daarom moet de EU REII's blijven beschermen tegen koolstoflekkage. Aangezien het dringend noodzakelijk is de elektrificatie van industriële processen te bevorderen, moet de Commissie bovendien de richtsnoeren inzake bepaalde staatssteunmaatregelen in het kader van de handel in broeikasgassen na 2021 wijzigen. De lijst van bedrijfstakken die in aanmerking komen voor compensatie van indirecte koolstofkosten die via de elektriciteitsprijzen worden doorberekend, moet worden uitgebreid om de huidige hogere elektriciteitsprijzen te weerspiegelen en om sectoren en subsectoren met een risico op koolstoflekkage en goede mogelijkheden voor elektrificatie op te nemen.

3.13. Daarnaast is het EESC ingenomen met het voorstel van de Commissie voor een verordening voor een betere opzet van de elektriciteitsmarkt van de Unie, die een basisenergievoorziening tegen gereguleerde en stabiele prijzen waarborgt.

3.14. Tot slot, maar daarom niet minder belangrijk: de NZIA en het GDIP bestaan op papier, maar moeten nog worden omgezet in beleidsmaatregelen. Voorts moet de EU investeren in de opbouw van de nodige institutionele en bureaucratische capaciteit in de lidstaten om werk te maken van de netto-nultransformatie en om groene markten te creëren.

4. **Groene markten en de attributen van een doeltreffend industriebeleid van de EU**

4.1. Het ambitieuze decarbonisatietraject naar koolstofneutraliteit vergt een radicale transformatie van de Europese industrie, waarvoor meer productiecapaciteit en technologische ontwikkelingen nodig zijn. Daartoe moeten in de eerste plaats de investeringen worden gestimuleerd en markten voor groene producten tot stand worden gebracht (op basis van de koolstofvoetafdrukindicator).

([4]) Zie Carrara, S. et al., Supply chain analysis and material demand forecast in strategic technologies and sectors in the EU — A foresight study, Bureau voor publicaties van de Europese Unie, Luxemburg (2023), doi:10.2760/386650, JRC132889.

4.2. Koolstofvrije industriële productie zou een concurrentienadeel kunnen hebben ten opzichte van conventionele, koolstofintensieve industriële productie. Dit is te wijten aan grotere risico's bij de toepassing van nieuwe technologieën, hogere productiekosten (OPEX) en hogere inputkosten. Beleidsmakers hebben een aantal opties om in te grijpen aan de vraag- of aanbodzijde van CO_2-emissies. Aan de aanbodzijde zou dit het emissiehandelssysteem (ETS) en het mechanisme voor koolstofcorrectie aan de grens (CBAM) kunnen omvatten, evenals overheidssteun voor investeringen, innovatie, onderzoek en ontwikkeling (O & O) en energie-inputs. Maatregelen aan de vraagzijde kunnen betrekking hebben op groene overheidsopdrachten, met name door informatie te verstrekken over milieuvriendelijke producten.

Maatregelen aan de vraagzijde

4.3. De commercialisering van emissiearme industriële producten stuit op systemische belemmeringen. De vergroening van de EU-industrie moet gepaard gaan met doeltreffende bewustmakingscampagnes, outputsubsidies en soortgelijke maatregelen om een soepele overgang naar groene marktproducten te waarborgen.

4.4. Aanzienlijke delen van industriële waardeketens bevinden zich momenteel in het buitenland, wat leidt tot duidelijk aanwijsbare kwetsbaarheden voor de Europese economie en samenleving. De EU moet daarom Europese inhoud in producten in mondiale waardeketens bevorderen. Overheidsopdrachten moeten goederen stimuleren die gemaakt zijn van onderdelen die uit de EU komen. Overheidsinstanties moeten de bijdrage van de inschrijving aan duurzaamheid en veerkracht een gewicht toekennen dat varieert van 15 % tot 30 % van de gunningscriteria. Dit gaat verder dan louter (lage) prijscriteria en sluit aan bij het beginsel van de uit economisch oogpunt voordeligste inschrijving (most economic advantageous tender, MEAT). Dit moet leiden tot een meer bindende benadering van duurzaamheid/MEAT.

Vergroening van overheidsopdrachten

4.5. De doelstellingen van REII op het gebied van het koolstofarm maken van de economie zouden baat hebben bij vergroening van overheidsopdrachten, die wat de CO_2-uitstoot betreft, nog geen sterke vooruitgang hebben geboekt. Dit kan ook nog een manier zijn om markten voor groene producten te creëren. De EU-taxonomie ([5]) (opgezet om duurzame investeringen te ondersteunen door op sectorniveau duidelijke criteria vast te stellen voor wat als een groene activiteit wordt beschouwd) kan ook worden gebruikt voor besluitvorming op het gebied van overheidsopdrachten, O & O, innovatie en investeringen.

Maatregelen aan de aanbodzijde

4.6. In dit verband zouden passende randvoorwaarden voor de regelgeving voor productiemodellen op basis van schone technologie bijdragen tot een succesvol decarbonisatiebeleid en een aanvulling vormen op de ambities van de EU op het gebied van klimaatneutraliteit in de praktijk en op alle niveaus.

4.7. De invoering van langetermijnmechanismen om de productie, toegankelijkheid en consumptie van koolstofvrije elektriciteit en energie tegen wereldwijd concurrerende prijzen te vergemakkelijken, is ook belangrijk voor het concurrentievermogen van de EU-industrieën, met name de hulpbronnen- en energie-intensieve industrieën. Een duidelijk en beknopt kader voor de kostenconcurrerende productie van groene en roze waterstof is nodig, evenals mechanismen ter ondersteuning van de ontwikkeling van waterstofinfrastructuur en de om- en bijscholing van werknemers voor op waterstof gebaseerde industrieën.

4.8. In het kader van de door de Commissie voorgestelde Europese verordening kritieke grondstoffen (CRMA) ([6]) meent het EESC dat de huidige lijsten van kritieke grondstoffen en strategische grondstoffen moeten worden aangevuld met materialen die relevant zijn voor de groene en de digitale transitie, die in de toekomst van cruciaal belang/strategisch kunnen worden (aluminium, ferrolegeringen, synthetisch grafiet, zilver), en met secundaire, gerecyclede grondstoffen (bv. metaalschroot).

Handelsbeleid

4.9. Geen van deze doelstellingen zal worden bereikt zonder een wereldwijd gelijk speelveld, op basis van een goed opgezet handelsbeleid en sterke handelsbeschermingsinstrumenten om de Europese industrie te beschermen tegen oneerlijke concurrentie en dumping uit derde landen. De EU moet streven naar een snellere uitvoering van handelsbeschermingsmaatregelen om snellere en doelmatigere onderzoeken uit te voeren en een bredere tenuitvoerlegging van voorlopige maatregelen mogelijk te maken.

([5]) Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over de mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's — EU-Taxonomie, duurzaamheidsrapportage door bedrijven, duurzaamheidsvoorkeuren en fiduciaire verplichtingen: Financiering sturen in de richting van de Europese Green Deal (PB C 517 van 22.12.2021, blz. 72).

([6]) COM (2023) 160.

4.10. Het CBAM is ingevoerd om koolstoflekkage te voorkomen en wereldwijde decarbonisatie te stimuleren. De EU zou er alles aan moeten doen om ervoor te zorgen dat het CBAM niet leidt tot een toename van de broeikasgasemissies in andere delen van de wereld.

4.11. De Commissie zou er goed aan doen om de doeltreffendheid van het CBAM te beoordelen bij het aanpakken van het risico van koolstoflekkage voor goederen die in de EU worden geproduceerd voor uitvoer naar derde landen. Dit moet gebeuren tijdens de evaluatieperiode voordat de maatregel wordt uitgevoerd. Als de conclusie luidt dat er een risico van koolstoflekkage bestaat voor in de EU geproduceerde goederen, moet de Commissie een wetgevingsvoorstel indienen om deze risico's aan te pakken. Voorts moet tijdens de overgangsperiode een breed scala aan krachtige maatregelen ter voorkoming van omzeiling worden onderzocht en vervolgens op de invoer worden toegepast.

4.12. Het markttoezicht moet worden versterkt om de conformiteit van ingevoerde goederen te waarborgen, onder meer wat betreft het recyclinggehalte van deze goederen. De EU moet overwegen de EU-regelgeving inzake de invoer van industriële goederen en elektronische handel te harmoniseren en aan te scherpen om duurzame en eerlijke producten te bevorderen.

Financiering en investeringen

4.13. Beleidssamenhang tussen de EU-verordeningen is noodzakelijk om de voorspelbaarheid te waarborgen en schone investeringen aan te trekken, en om de groene transitie en het concurrentievermogen van de industrie te ondersteunen. Prudente beleidsinstrumenten voor het creëren van markten zullen ook nodig zijn om de waarde van koolstofarme industriële materialen volledig te erkennen en er voorrang aan te verlenen, en om de vraag naar producten die van deze materialen zijn gemaakt, te vergroten.

4.14. Financiering is ook nodig om onderzoek en ontwikkeling te stimuleren, zodat de EU op het gebied van duurzaamheid een voortrekkersrol kan vervullen. Vereenvoudiging van de aanvraagprocedure voor overheidsfinanciering is van cruciaal belang om innovatie en duurzaamheid te versnellen.

4.15. Vergunningsprocedures moeten worden gezien in de context van investerings- en innovatieprojecten die bedoeld zijn om het economische concurrentievermogen en de vergroening van de economie kracht bij te zetten. Ten aanzien van activiteiten zoals mijnbouw, raffinage en recycling moeten er verder prioritaire projecten worden vastgesteld om de voorzieningszekerheid van de industrie in de EU te verbeteren. Versnelde vergunningsprocedures op nationaal niveau en vlottere toegang tot financiering zullen van cruciaal belang zijn om de strategische autonomie in die waardeketens te waarborgen. Tijdens dit proces is het van essentieel belang binnen de eengemaakte markt van de EU een gelijk speelveld in stand te houden. Nieuwe mogelijkheden voor nationale subsidies uit hoofde van het tijdelijke crisiskader bevoordelen lidstaten met diepe zakken, waar een trend naar meer nationale financieringsmaatregelen te zien is.

De circulaire economie

4.16. Om circulariteit te bevorderen, moet de EU zich richten op ondersteunende technologieën en faciliteiten voor inzameling, sortering en recycling. In dit verband zou de circulaire economie een instrument kunnen zijn om de economie koolstofvrij te maken en de vraag naar gerecycleerde producten te doen toenemen, door markten voor gerecycleerde producten te creëren. Helaas staat de wetgeving zelf recyclage van afval in de weg. Er zijn vereenvoudigingen nodig om recyclingactiviteiten te stimuleren.

Brussel, 13 december 2023.

Voorzitter van het
Europees Economisch en Sociaal Comité

Oliver RÖPKE